

Rekomendacja nr 110/2023

z dnia 29 września 2023 r.

**Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji
w sprawie zakwalifikowania jako świadczenia gwarantowanego
z zakresu leczenia stomatologicznego,
"Obturator w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów
torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem
koniecznych elementów utrzymujących (klamry)"**

Prezes Agencji rekomenduje zakwalifikowanie świadczenia opieki zdrowotnej „Obturator w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry)” jako świadczenia gwarantowanego z zakresu leczenia stomatologicznego.

Uzasadnienie rekomendacji

Ocena dotyczy refundacji obturatora w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry).

Świadczenie to uzupełniłoby więc aktualnie przeprowadzane i finansowane dwuetapowe leczenie torbieli. Ponadto obturator stanowi niezbędny element tegoż leczenia – wyłuszczenia torbieli. Zaopatrzenie pacjenta w obturator zapewnia więc przeprowadzenie prawidłowego leczenia.

Z uwagi na niewielką populację, której dotyczy problem oraz również relatywnie niski koszt wykonania procedury, proponowana zmiana będzie wiązać z niewielkim zwiększeniem kosztów z perspektywy płatnika publicznego. Oszacowano, że wzrost kosztów może sięgać od 40 tys. zł do 230 tys. zł.

Przedmiot wniosku

Zlecenie Ministra Zdrowia dotyczy oceny zasadności wprowadzenia do wykazu świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego, obturatora w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry).

Problem zdrowotny

Kod ICD-10: K09 Torbiele okolicy jamy ustnej, niesklasyfikowane gdzie indziej

Kod ICD-11: DA05 Torbiele jamy ustnej i okolicy twarzowo-szyjnej

Torbielą określa się patologiczną jamę wypełnioną najczęściej treścią płynną, rzadziej – półpłynną lub gazem, której powstanie nie ma związku z nagromadzeniem treści ropnej. Obszar szczękowo-twarzowy jest wyjątkowo często miejscem rozwoju różnego typu torbieli. Patogeneza powstawania torbieli tego rejonu anatomicznego może być wieloraka. Również niektóre nowotwory i zmiany nowotworopodobne obszaru szczękowo-twarzowego mogą morfologicznie charakteryzować się torbielowatą budową, a w wyjątkowych przypadkach rozwój torbieli tego rejonu anatomicznego może być związany z obecnością pasożyta.

Metody leczenia chirurgicznego obejmują metody oszczędzające, w tym: marsupializacja, wyłuszczenie, wyłyżeczkowanie, metoda dwuetapowa; metody agresywne (wyłuszczenie lub wyłyżeczkowanie z mechaniczną/chemiczną/fizyczną radykalizacją obwodową) oraz metody radykalne (resekcja kości).

Zgodnie z ugruntowaną praktyką stomatologiczną dwuetapowe leczenie torbieli składa się z dwóch faz leczenia chirurgicznego. Pierwszy etap tej metody stanowi zabieg odbarczenia torbieli, podczas którego wykonuje się otwór drążący poprzez wszystkie tkanki pokrywające jamę torbieli, tak aby następnie drożność wytworzonego w ten sposób kanału mogła być utrzymana dzięki zastosowaniu akrylowego obturatora. Drugi etap leczenia określa się mianem wyłyżeczkowania i polega on na mechanicznym usunięciu pozostałości patologicznej tkanki z łoży po odbarczonej uprzednio torbieli. Metoda dwuetapowa znajduje szczególne znaczenie w leczeniu torbieli zawiązkowych u dzieci, u których specyficzne warunki anatomiczne i fizjologiczne powodują pewne ograniczenia w zastosowaniu procedury jednoczasowego wyłuszczenia, jak również u pacjentów z chorobami ogólnoustrojowymi i w podeszłym wieku.

Alternatywna technologia medyczna

Dwuetapowe leczenie torbieli jest świadczeniem gwarantowanym. Jednakże część protetyczna świadczenia tj. obturator, nie jest finansowana przez płatnika publicznego.

Opis wnioskowanego świadczenia

Zgodnie z Kartą Świadczenia Opieki Zdrowotnej, świadczenie „Obturator w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry)” obejmuje zastosowanie obturatora w 2 etapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy. Obturator jest elementem terapii używanym w celu kontrolowanego odbarczenia torbieli i odbudowy kości zniszczonej przez torbiel. Zapobiega zbyt wczesnemu zamknięciu się wejścia do jamy torbieli (a więc odtworzenia torbieli) oraz zapobiega patologicznemu złamaniu kości w przypadku dużych torbieli z dużą destrukcją kości. Może być samodzielnym aparatem lub stanowić element protezy zębowej bądź ruchomego aparatu ortodontycznego. Dzięki temu następuje stopniowa, rozłożona w czasie odbudowa kości.

Interwencja odnosi się do ICD 9: 23.1807 – wyłuszczenie torbieli zębopochodnej – (nie ma procedury protetycznej opisanej kodem ICD9).

Populację stanowią pacjenci (szczególnie przy złym stanie zdrowia) leczeni z powodu torbieli, w tym rozległych, i niektórych łagodnych torbielowatych guzów kości szczękowych, u których zdiagnozowano duże zmiany, takie jak: zropienie torbieli, torbiel żuchwy grożąca złamaniem patologicznym, torbiel szczęki wpuklająca się do nosa, możliwość uszkodzenia zębów sąsiedzkich lub konieczność oszczędzenia zawiązka zęba przyczynowego u dzieci.

ICD 10 – K09.8 torbiele okolicy jamy ustnej niesklasyfikowane gdzie indziej.

Świadczenie byłoby finansowane przez płatnika publicznego (Narodowy Fundusz Zdrowia, NFZ).

Warunki realizacji

Personel:

Lekarz specjalista protetyki stomatologicznej, technik dentystyczny.

Wyposażenie:

W miejscu udzielania świadczeń

- Stanowisko stomatologiczne (fotel, przystawka turbinowa, mikrosilnik, lampa bezcieniowa) lub
- Unit stomatologiczny.

Świadczenie jest realizowane we współpracy z chirurgiem stomatologicznym.

Ocena skuteczności (klinicznej oraz praktycznej) i bezpieczeństwa

Ocena ta polega na zebraniu danych o konsekwencjach zdrowotnych (skuteczność i bezpieczeństwo) wynikających z zastosowania nowej terapii w danym problemie zdrowotnym oraz innych terapii, które w danym momencie są finansowane ze środków publicznych i stanowią alternatywne leczenie dostępne w danym problemie zdrowotnym. Następnie ocena ta wymaga określenia wiarygodności zebranych danych oraz porównania wyników dotyczących skuteczności i bezpieczeństwa nowej terapii względem terapii już dostępnych w leczeniu danego problemu zdrowotnego.

Na podstawie powyższego ocena skuteczności i bezpieczeństwa pozwala na uzyskanie odpowiedzi na pytanie o wielkość efektu zdrowotnego (zarówno w zakresie skuteczności, jak i bezpieczeństwa), którego należy oczekiwać względem nowej terapii w porównaniu do innych rozważanych opcji terapeutycznych.

Odnaleziono publikacje opisujące przebieg dwuetapowego leczenia torbieli szczęki i żuchwy, z wykorzystaniem obturatora.

Użycie obturatora według Gendviliee 2017 przynosi szereg korzyści w porównaniu z konwencjonalnym podejściem, ponieważ jego obecność zmniejsza ryzyko spontanicznego złamania żuchwy, poprawia zachowanie struktury anatomicznej kanału żuchwy oraz zwiększa żywotność zęba.

W opisie przypadków Shastry 2020 wskazano, że obturator lub zatyczka protetyczna jest niezbędna podczas krytycznej fazy gojenia między 2 interwencjami. Jego użycie zmniejsza liczbę wizyt po wprowadzeniu, ponieważ może być utrzymywany przez pacjenta, a także zapobiega przedostawaniu się ciał stałych i płynów, umożliwia wyraźną wizualizację postępu gojenia i może być uzupełniany lub naprawiany w razie potrzeby.

Obturator z wbudowaną sprężyną oferował uniwersalne rozwiązanie umożliwiające dopasowanie i utrzymanie drożności trudnych ubytków torbielowatych. Zatyczka z żywicy akrylowej była łatwa do modyfikacji w zależności od zmieniającego się rozmiaru ubytku i była wygodna dla pacjentów podczas wkładania, wyjmowania i użytkowania.

Propozycje instrumentów dzielenia ryzyka

Nie dotyczy.

Ocena ekonomiczna, w tym szacunek kosztów do uzyskiwanych efektów zdrowotnych

Ocena ekonomiczna polega na oszacowaniu i zestawieniu kosztów i efektów zdrowotnych, jakie mogą wiązać się z zastosowaniem u pojedynczego pacjenta nowej terapii zamiast terapii już refundowanych.

Koszty terapii szacowane są w walucie naszego kraju, a efekty zdrowotne wyrażone są najczęściej w zyskanych latach życia (LYG, life years gained) lub w latach życia przeżytych w pełnym zdrowiu (QALY, quality adjusted life years) wskutek zastosowania terapii.

Zestawienie wartości dotyczących kosztów i efektów związanych z zastosowaniem nowej terapii i porównanie ich do kosztów i efektów terapii już refundowanych pozwala na uzyskanie odpowiedzi

na pytanie, czy efekt zdrowotny uzyskany u pojedynczego pacjenta dzięki nowej terapii wiąże się z wyższym kosztem w porównaniu do terapii już refundowanych.

Uzyskane wyniki wskaźnika kosztów-efektów zdrowotnych porównuje się z tzw. progiem opłacalności, czyli wynikiem, który sygnalizuje, że przy zasobności naszego kraju (wrażonej w PKB) maksymalny koszt nowej terapii, która ma wiązać się z uzyskaniem jednostkowego efektu zdrowotnego (1 LYG lub 1 QALY) w porównaniu do terapii już dostępnych, nie powinien przekraczać trzykrotności PKB per capita.

Aktualnie próg opłacalności wynosi 175 926 PLN/QALY (3 x 58 642 PLN).

Wskaźnik kosztów-efektów zdrowotnych nie szacuje i nie wyznacza wartości życia, pozwala jedynie ocenić i m. in. na tej podstawie dokonać wyboru terapii związanej z potencjalnie najlepszym wykorzystaniem aktualnie dostępnych zasobów.

Z uwagi na trudność w porównaniu kosztów i efektów wynikających z zastosowania ocenianego świadczenia, która nie pozwala na wiarygodne opracowanie danych dotyczących efektywności kosztowej, odstąpiono od przeprowadzenia analizy ekonomicznej.

Wskazanie czy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 826)

Jeżeli analiza kliniczna wnioskodawcy nie zawiera randomizowanych badań klinicznych dowodzących wyższości leku nad technologiami medycznymi dotychczas refundowanymi w danym wskazaniu, to urzędowa cena zbytu leku musi być skalkulowana w taki sposób, aby koszt stosowania leku wnioskowanego do objęcia refundacją nie był wyższy niż koszt technologii medycznej o najkorzystniejszym współczynniku uzyskiwanych efektów zdrowotnych do kosztów ich uzyskania.

Nie dotyczy.

Ocena wpływu na system ochrony zdrowia, w tym wpływu na budżet płatnika publicznego

Ocena wpływu na system ochrony zdrowia składa się z dwóch istotnych części.

Po pierwsze, w analizie wpływu na budżet płatnika, pozwala na oszacowanie potencjalnych wydatków związanych z finansowaniem nowej terapii ze środków publicznych.

Szacunki dotyczące wydatków związanych z nową terapią (scenariusz „jutro”) są porównywane z tym, ile aktualnie wydajemy na leczenie danego problemu zdrowotnego (scenariusz „dzisiaj”). Na tej podstawie możliwa jest ocena, czy nowa terapia będzie wiązać się z koniecznością przeznaczenia wyższych środków na leczenie danego problemu zdrowotnego, czy też wiąże się z uzyskaniem oszczędności w budżecie płatnika.

Ocena wpływu na budżet pozwala na stwierdzenie czy płatnik posiada odpowiednie zasoby na finansowanie danej technologii.

Ocena wpływu na system ochrony zdrowia w drugiej części odpowiada na pytanie jak decyzja o finansowaniu nowej terapii może wpłynąć na organizację udzielania świadczeń (szczególnie w kontekście dostosowania do wymogów realizacji nowej terapii) oraz na dostępność innych świadczeń opieki zdrowotnej.

Celem analizy było oszacowanie skutków finansowych wprowadzenia świadczenia do wykazu świadczeń gwarantowanych.

W przeprowadzonej analizie uwzględniono dane sprawozdawczo-rozliczeniowe NFZ oraz dane KŚOZ.

W latach 2021- 2022 u ok. 2,6 tys. pacjentów wykonano wyłuszczenie torbieli zębopochodnej na kwotę ok. 471 tys. zł. Dane dotyczą wszystkich pacjentów, u których wykonano wyłuszczenie torbieli zębopochodnej, w tym procedurę dwuetapowego wyłuszczenia torbieli i guzów torbielowatych.

Wprowadzenie proponowanego świadczenia będzie wiązać się ze zwiększeniem kosztów z perspektywy płatnika publicznego.

Liczbę pacjentów oszacowano na 200 osób (na podstawie Karty Świadczenia).

Dodatkowe obciążenie finansowe dla płatnika wyniosłoby:

- w wariantcie minimalnym - ok. 40 tys. zł,
- w wariantcie średnim – ok. 110 tys. zł,
- w wariantcie maksymalnym - ok. 230 tys. zł.

Ograniczenia

Powyższe oszacowania związane są z ograniczeniami, które wynikają przede wszystkim z niepewności, co do liczebności populacji docelowej. Oszacowania oparto głównie na danych z KŚOZ. Brak odpowiedniej procedury rozliczeniowej dla obturatora oraz leczenia dwuetapowego torbieli uniemożliwia pozyskanie informacji z bazy SWIAD o liczbie pacjentów, u których byłby zastosowany obturator. Cenę obturatora oszacowano na podstawie średniej ceny wyliczonej na podstawie cenników usług stomatologicznych uczelni wyższych.

Opinia NFZ w sprawie skutków finansowych dla systemu ochrony zdrowia

W opinii Prezesa NFZ wskazano, iż zgodnie z opisem świadczenia jego koszt w ciągu roku wynosić będzie ok. 70 tys. zł. Narodowy Fundusz Zdrowia nie dysponuje danymi, które pozwoliłyby na weryfikację tego skutku wskazanego przez konsultanta krajowego.

Uwagi do proponowanego instrumentu dzielenia ryzyka

Nie dotyczy.

Opinie ekspertów

W opinii ekspertów klinicznych oceniana technologia powinna być finansowana ze środków publicznych.

Eksperci wskazali, że dwuetapowe leczenie z wykorzystaniem obturatora jest najskuteczniejszą interwencją w leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i żuchwy, a oceniana technologia obecnie jest podstawową, najtańszą i rekomendowaną metodą leczenia.

Większość ekspertów wskazała, że nie ma odpowiedniej terapii alternatywnej w podanym wskazaniu. Eksperci jako inne rozwiązania wymieniali wyłuszczenie z radykalizacją obwodową, zastosowanie gumowego drenu oraz techniki sterowanej regeneracji kości.

Większość ekspertów wskazywała, że oceniana technologia nie powinna być stosowana w innych wskazaniach niż wymienione w zleceniu. Pacjenci z rozległymi torbielami i guzami torbielowatymi w obrębie szczęki i/lub żuchwy mogliby odnieść największe korzyści z refundacji świadczenia.

Uwagi do opisu świadczenia

Obturator wykonywany jest indywidualnie dla każdego pacjenta. W przypadku, gdy niezbędne jest połączenie obturatora z częścią protezy ruchomej można rozważyć dołączenie obturatora do protezy już posiadanej przez pacjenta lub wykonanie nowej protezy z obturatorem.

W przypadku dzieci proteza i aparat ortodontyczny są finansowane ze środków publicznych.

Agencja proponuje następujące rozwiązania dla wprowadzenia jako świadczenia gwarantowanego ocenianej interwencji:

1. Utworzenie nowego kodu rozliczeniowego dla wykonania obturatora, który będzie możliwy do zrealizowania w ramach świadczeń opieki stomatologicznej oraz dopisanie tej procedury do zakresu świadczeń protetyki stomatologicznej. W warunkach realizacji zasadne byłoby określenie jakiej populacji dotyczyć będzie interwencja tj. pacjenci kwalifikujący się do dwuetapowego usunięcia torbieli zębopochodnej.
2. Ujęcie obturatora z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry) w warunkach realizacji świadczenia gwarantowanego "wyłuszczenie torbieli zębopochodnej" wraz z nową wyceną świadczenia.
3. Wyodrębnienie leczenia dwuetapowego torbieli jako nowego kodu rozliczeniowego z uwzględnieniem w „warunkach realizacji” konieczności wykonania dla pacjenta obturatora i koniecznych elementów utrzymujących (klamry) wraz z nową wyceną świadczenia oraz dopisaniem tego kodu do zakresu świadczeń protetyki stomatologicznej.
4. Finansowanie obturatora z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry) jako wyrobu medycznego na podstawie zlecenia na zaopatrzenie wystawionego przez lekarza prowadzącego oraz dopisanie tej procedury do zakresu świadczeń protetyki stomatologicznej.

Omówienie rozwiązań proponowanych w analizie racjonalizacyjnej

Przedmiotem analizy racjonalizacyjnej jest identyfikacja mechanizmu, którego wprowadzenie spowoduje uwolnienie środków publicznych w wysokości odpowiadającej co najmniej wzrostowi kosztów wynikającemu z podjęcia pozytywnej decyzji o refundacji wnioskowanej technologii medycznej.

Analiza racjonalizacyjna jest przedkładana, jeżeli analiza wpływu na budżet podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych wykazuje wzrost kosztów refundacji.

Nie dotyczy.

Omówienie rekomendacji wydawanych w odniesieniu do ocenianej technologii

Nie odnaleziono wytycznych klinicznych dotyczących zastosowania obturatora w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy.

Podstawa przygotowania rekomendacji

Rekomendacja została przygotowana na podstawie zleceń z dnia 30.11.2018 r., 14.01.2020 r. i 31.03.2023 r., Ministra Zdrowia (znaki pism ASG.4086.46.2018.TK, ASG.742.4.2020.BT, DLG.747.16.2023.TK), w sprawie zasadności wprowadzenia do wykazu świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego, Obturator w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry), na podstawie art. 31 c ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 poz. 2561, z późn. zm), po uzyskaniu stanowiska Rady Przejrzystości nr 107/2023 z dnia 18 września 2023 roku w sprawie zasadności kwalifikacji świadczenia opieki zdrowotnej „Obturator w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry)” jako świadczenia gwarantowanego.

PREZES

dr n. med. Roman Topór-Mądry

/dokument podpisany elektronicznie/

Piśmiennictwo

1. Stanowisko Rady Przejrzystości nr 107/2023 z dnia 18 września 2023 roku w sprawie zasadności kwalifikacji świadczenia opieki zdrowotnej „Obturator w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry)” jako świadczenia gwarantowanego
2. Raport nr WS.430.4.2019 „Obturator w dwuetapowym leczeniu torbieli i guzów torbielowatych szczęki i/lub żuchwy z uwzględnieniem koniecznych elementów utrzymujących (klamry)” z 12 września 2023 r.
3. Opinia Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 1 sierpnia 2023 r., znak pisma NFZ-DSOZ-SOD.4012.67.2023